

مقدمه

سرطان پروستات، دومین سرطان شایع در مردان است و بار اقتصادی قابل توجهی را به نظام سلامت تحمیل می‌کند. غربالگری نقش مهمی در تشخیص زود هنگام این سرطان و کنترل هزینه‌های آن برای نظام سلامت دارد. لذا این پژوهش تلاش می‌کند با تحلیل هزینه-منفعت غربالگری سرطان پروستات در مردان ایران، به تصمیم‌سازی در این زمینه کمک نماید.

روش پژوهش

خالص منفعت غربالگری سرطان پروستات بر مبنای مدل تحلیل-تصمیم و برای دو فرآیند غربالگری با آنتی ژن اختصاصی پروستات (PSA) به تنهایی، و آنتی ژن اختصاصی پروستات (PSA) همراه با تست انگشتی رکتال (DRE) با استفاده از داده‌های سال ۱۳۹۹ محاسبه شد. دیدگاه نظام سلامت در محاسبه هزینه لحاظ شد. هزینه مستقیم پزشکی با استفاده از کد اقدام‌های مربوط به هر یک از روشهای تشخیص، درمان و عوارض با رویکرد پایین به بالا از صورت‌حساب ۱۵۱۵ بیمار از سامانه سپاس وزارت بهداشت استخراج شد. هزینه مستقیم غیرپزشکی از طریق مصاحبه و مرور متون استخراج و مبنای محاسبه هزینه کل و متوسط در اکسل قرار گرفت. برای استخراج منفعت از پرسشنامه محقق ساخته برای تمایل به پرداخت مبتنی بر ارزشگذاری مشروط استفاده شد. از روایی صوری و آلفای کرونباخ برای بررسی روایی و پایایی پرسشنامه استفاده شد. متوسط تمایل به پرداخت طبق دو سناریوی ارائه اطلاعات عمومی و اطلاعات تخصصی برای ۷۷۱ پاسخ دهنده مرد و همچنین به تفکیک چهار طبقه سنی از چهل سال به بالا برآورد و مبنای محاسبه خالص منفعت غربالگری قرار گرفتند. جهت بررسی اثر اطلاعات بر تمایل به پرداخت مردان از آزمون معناداری میانگین و برای بررسی عوامل موثر بر تمایل به پرداخت از رگرسیون لجستیک در نرم افزار استاتاستا ۱۷ استفاده شد. آگاهی، دانش و نگرش مردان نیز با استفاده از پرسشنامه تمایل به پرداخت طراحی شده سنجیده شد.

یافته‌ها

خالص منفعت غربالگری با PSA به تنهایی، در مردان ۴۰-۴۹ و ۵۰-۵۴ سال بر مبنای ارائه اطلاعات عمومی و در مردان ۴۰-۴۹ سال بر مبنای اطلاعات تخصصی مثبت بود. همچنین در غربالگری با PSA و DRE، طبقات سنی ۴۰-۴۹ و ۵۰-۵۴ سال بر مبنای اطلاعات عمومی و طبقات سنی ۴۰-۴۹، ۵۰-۵۴ و ۵۵-۶۹ سال بر مبنای اطلاعات تخصصی، دارای خالص منفعت مثبت بودند. غربالگری با PSA و DRE با هزینه کل ۲۲ هزارمیلیاردریال نسبت به غربالگری با PSA به تنهایی، با هزینه کل ۳۵ هزارمیلیاردریال، کم‌هزینه‌تر بود. متوسط تمایل به پرداخت با اطلاعات عمومی ۴۰۹۰ هزارریال و با اطلاعات تخصصی ۳۷۵۰ هزارریال بود و ارائه اطلاعات تخصصی تاثیر معناداری بر میزان تمایل به پرداخت نداشت. بیشترین تمایل به پرداخت به مردان ۴۰-۴۹ سال تعلق داشت. فقط ۳۹ درصد مردان در خصوص PSA و سرطان پروستات آگاهی داشتند. سن، سابقه آزمایش PSA و سطح ریسک و سابقه مشکلات پروستات دارای اثر مثبت و معنادار بر تمایل به پرداخت بودند. موقعیت محل سکونت فرد، دارای تاثیر منفی بر تمایل به پرداخت بود.

نتیجه‌گیری

غربالگری با PSA و DRE از طریق کاهش هزینه‌ها، خالص منفعت بیشتری نسبت به غربالگری صرفاً با PSA داشته و از دیدگاه اقتصادی رویکرد مناسب‌تری در غربالگری محسوب می‌شود. با این وجود غربالگری سرطان پروستات برای تمام مردان توجیه اقتصادی نداشت. گروه سنی ۵۴-۵۰ در تمام رویکردهای سنجش هزینه و منفعت و گروه سنی ۶۹-۵۵ سال در سنجش منفعت با اطلاعات تخصصی و غربالگری با PSA و DRE مقرون به صرفه بود. غربالگری مردان ۷۰ سال به بالا مقرون به صرفه نبود و مردان ۴۰-۴۹ سال دارای خالص منفعت مثبت بوده اما به علت بروز پایین سرطان پروستات در این گروه و به علت محدودیت تخصیص منابع، غربالگری برای این گروه سنی در اولویت نیست.

کلید واژه ها

تحلیل هزینه-منفعت، غربالگری، سرطان پروستات، تمایل به پرداخت، درخت تحلیل - تصمیم.